

Warkhan Tornean Sanomat

TARINA ISAKKI MUSTAPARRASTA, TORNION OMASTA ROBIN HOODISTA

Tämä on satu Torniossa asuneesta miehestä kauan sitten 1780-luvulla aikaan ennen kännyköitä tai videopelejä. Kaupunki oli tuolloin pieni. Ei ollut kauppakeskusta eikä kerrostaloja. Ei kaupungin kaduilla autoja huristellut vaan hevoset koputtelivat kaduilla kärkyt perässään. Kaupungissa oli ravintola, kievariksi kutsuttiin. Kievaria piti neiti nimeltään Ella. Ella oli ihana, neuvokas, sydämellinen nainen ja ennen kaikkea mainio kokki. Ellan Kievari olikin kuuluisa hyvästä ruuastaan. Suuri pata oli aina tulella ja sieltä nälkäiset kaupunkilaiset saivat syödäkseen. Tornionjoen kalasta, siasta valmistettu annos oli Kievarin suosituin. Ella piti huolen, että kau-

punkilaiset saivat vatsansa täyteen hyvää ruokaa ja vasta leivottua leipää. Tornion asukkaat pitivät Ellasta. Viljelijät toivat hänelle viljaa, josta jauhettiin jauhoja. Jauhoista Ella leipoi maittavaa leipäänsä. Kalastajat toivat kalojaan Kievariin. Joesta saatiin kalaa ympäri vuoden. Kesällä rannat täyttyivät onkijoista ja talvella jäillä istui ahkeria kaupunkilaisia pilkillä. Metsästäjät puolestaan toivat Kievariin lihaa: herkullisia lintuja ja jäniksiä. He pitivät huolen, että Ellalla oli lihaa, josta valmistaa hyvää lihapataansa. Kievarissa oli myös sauna. Joka ilta saunaan laitettiin tulet, jotta halukkaat pääsevät pesulle. Vateihin laitettiin lämmin vesi, jotta saunan jälkeen oli hyvä peseytyä. Kaikilla kaupungin asukkailla ei ol-

lut omaa saunaa, joten monet kävivät Kievarissa peseytymässä. Yleisesti kaupunkilaisten asumukset olivat vaatimatonta, pieniä ja talvisin myös kylmiä. Poikkeuksena tietysti pormestarin koti, joka oli todella iso ja hieno. Siellä ei monikaan kaupunkilainen ollut päässyt käymään, mutta huhujen mukaan pormestarilla oli jokaiselle viikonpäivälle oma huoneensa. Hänen hulppea asuntonsa sijaitsi joenrannalla ja aamunsa hän mielellään vietti onkien omalla laiturillaan. Tornionjoki virtasi kaupungin halki kauniina ja rauhallisena. Joella kulki pieniä veneitä ja suuria laivoja. Laiivat toivat mukanaan ruokaa ja tarvikkeita kaukaisilta mailta. Yhden laivan kannella käveli tarinamme rohkea päähenkilö parrakas mies punaisessa huivissaan. Kuka hän on?

IISAKKI MUSTAPARTA

Mustaparta kävi retkellä Kerttujen kanssa. Nokipannukahvit ja makkarat nautittiin nuotion äärellä

Tämän tarinan päähahmo on hurjan rohkea mies nimeltään Iisakki Mustaparta. Hän on pitkä, voimakas ja nimensä mukaisesti parrakas mies. Luonteeltaan hän on rauhallinen, päättäväinen ja seikkailun nälkäinen. Punainen huivi hänellä on kaulassaan, sininen pitkä takki yllään ja ruskeat saappaat jalassaan. Hän on seilannut maailman merillä ja kohdannut monia seikkailuja. Hän on luotettava ystävä ja neuvokas toimissaan. Hän puolustaa heikompia ja auttaa hädässä olevia. Kaupunkilaiset kuvailevat häntä iloiseksi ja avuliaaksi mieheksi. Muiden auttaminen tekee hänet iloiseksi ja hän on aina kaupunkilaisten puolella. Hän ei pidä pettureista, kiusaajista ja valehtelijoista. Suuttuessaan hän on erittäin vihainen, mutta leppyä saadessaan vilpittömän anteeksipyyntön. Iisakki viettää paljon aikaa Kievarissa. Miksikö? Haluatteko kuulla salaisuuden? Hän on salaa ihastunut Kievarin pitäjään Ellaan. Ja tykkää myös maittavasta ruuasta sekä saunomisesta.

LAIVAN RAKENNUKSEEN RYHDYMME NYT!

Niin se oli, että Tornioista oli vilja loppumassa eikä Ellalla ollut enää jauhoja, joista leipoa leipää. Kaupunkilaiset olivat nälkäisiä ja sen vuoksi vihaisia. Jotain asialle täytyi tehdä, pohti itse Iisakki Mustaparta. Iisakilla oli maatila, mutta ei omaa laivaa. Hän tarvitsee sellaisen laivan, jossa on suuret purjeet ja kansi. Asiasa oli vain yksi suuren suuri ongelma. Nimittäin Tornion hurja pormestari oli kieltänyt uusien laivojen rakentamisen. Iisakki oli rohkea mies ja päätti ystäviensä kanssa rakentaa laivan. Hänen ystävänsä

Laivat askarrettiin kelluviksi ja koreat purjeet vedettiin mastoihin. Kyllä näiden laivojen kelpaa seilata maailman meriä.

ra Hellanti lupautuivat auttamaan häntä. Hiljainen huhu laivan rakentamisesta laitettiin liikkeelle. Ellan Kievarissa kuiskittiin hiljaa salaisesta laivanrakennussuunnitelmasta. Seuraavana aamuna Iisakki heräsi puheensorinaan. Hänen tupansa oli täynnä väkeä. Vanhoja ystäviä, suuret purjeet ja kansi. Asiasa oli vain yksi suuren suuri ongelma. Nimittäin Tornion hurja pormestari oli kieltänyt uusien laivojen rakentamisen. Iisakki oli rohkea mies ja päätti ystäviensä kanssa rakentaa laivan. Hänen ystävänsä

Laivat askarrettiin kelluviksi ja koreat purjeet vedettiin mastoihin. Kyllä näiden laivojen kelpaa seilata maailman meriä.

lankkuja sopivan kokoisiksi. Tehtiin pohja, laivankansi ja mastot. Ella osasi ommella ja teki laivaan suuret purjeet. Ruori asennettiin kapteenin kajuutetaan, jotta laivaa voidaan ohjata läpi myrskyisten merien. Pitkän aherruksen jälkeen laiva oli viimein valmis! Laivanrakennus oltiin onnistuttu pitämään pormestarilta salassa. Kaupunkilaiset olivat innoissaan!

Vielä ku hieman vauhtia antaa niin kyllepäs laiva viilettää merellä.

PULLOPOSTIA LÖYTYY VIIKOTTAIN

Kerran viikossa lapset matkuesitteli viikon teemaa, leikisivat joen ratkaan etsimään, kejä ja askarteluja. Viikollöytyisikö Mustaparralta vila saattoi olla laivanasarestiä. Ja niinhän siinä kävi telua, tervailua tai kenties että joka viikko löytyi ran-kaupoputken rakentel-takaislikosta pullopostia. ua. Kauppaa käytiin myös Pullosta löytyi vanha kirje, Mustaparran tavoin ja juhlia joka kertoi jatkoa Mustapar-juhliittiin onnistumisten kun- ran jännittävään tarinaan ja niaksi. Pullopostitoijännitystä...

Kertut ihmettelee jokeen eksynyttä pullopostia

Hienosti kelluivat myös Peippojen laivat.

Kertut tekivät tervapadan jumpalla vaihe vaiheelta. Lopuksi saatiin tervaa, jota tuokseteltiin ja leikisti tervasimme laatikkolaivaa.

TERVAA VALMISTAMAAN

Iisakki oli iloinen kun laiva oli valmis. Yksi ongelma vain vielä oli. Laivanpohja täytyy vielä käsitellä, jotta laiva ei merien myrskyissä uppoa. Hän tiesi tervan olevan hyvä aine laivan pohjan käsittelyyn. Mutta mitä se on ja mistä sitä saa? Puut ne oli tärkeitä tuohon aikaan. Iisakki lämmitti uunia ja teki ruokaa tulella, joten polttopuita tarvittiin paljon. Tornion metsissä kasvoi koivuja, kuusia ja mäntyjä. Niistä sai polttopuuta, mutta entäs se terva? Paljon oppinut Herra Hellantti kertoi tervasta hänelle näin: Katsos, tervaskannoista saa

mustaa, juoksevaa jännän tuoksuista ainetta. Tätä ainetta kutsutaan tervaksi. Terva se on oivaa maalia. Sillä kun maalaa katon, se ei vuoda. Sillä kun maalaa laivan pohjan, se ei uppoa! Mutta kyllä sitä voi myös lääkkeeksi käyttää. Terva parantaa haavat, hoitaa näppylät ja on oiva lääke yskään. Iisakki tiesi tästä ihmeellisestä aineesta nimeltä terva, mutta hän ei löytänyt yhtään tervaskantoa eikä oikein tiennyt miten sitä mystistä mustaa ainetta niistä kannoista oikein saa. Sattumoisin Tornion markkinoilla käydessään Iisakki tapasi

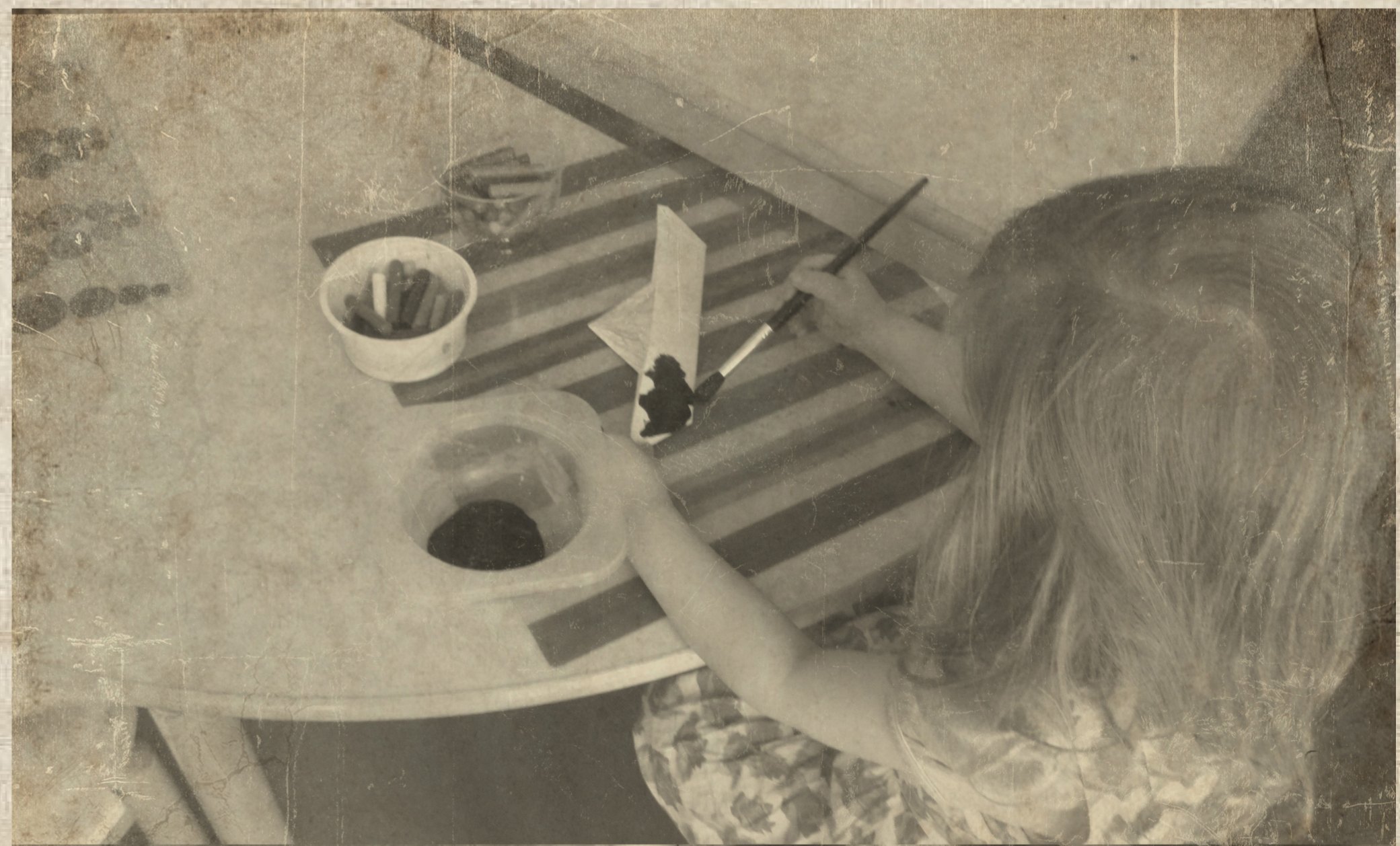
Juhani Jaakonpoika Tikan. Hän oli tervan asiantuntija. Iisakki jututti Juhania ja he tulivatkin mainiosti toimeen. Met voisima tehdä yhteistyötä he tuumasivat. Sovittiin että Iisakki saa Juhanilta tervaa laivansa pohjan tervaamiseen. Iisakki ja Juhani punoivat suunnitelman. Laivalastattaisiintäyteen Juhanin tervatynnyreitä ja Iisakki ystävineen purjehtii Tukholmaan. Siellä tervatynnyrit vaihdetaan viljasäkkeihin. Niin kaupunkilaiset saavat viljaa eikä kenelläkään ole enää nälkä. Sitten Ellakin voi leipoa leipää Kievarissa. Ajatus uunituoreesta Ellan leivästä teki Iisakin erittäin iloiseksi.

Tervamaalaus oli mielestä puuhaa. Hyvää jälkeä tulee.

Tervatut laivat kelluivat hienosti.

Laivat tervattiin tervamaalilla, jotta laivat kelluisivat. Tervamaali tuoksui monesta kummalliselta.

MERIMATKALLA KOHTI TUKHOLMAA

Laivanpohja saatiin vedenpitäväksi tervaamalla ja laiva oli valmis matkaan. Matkalle oli valikoitunut hyvä miehistö. Luotettava Herra Hellantti, oiva laivanrakentaja Lautamies ja tervan asiantuntija Juhani. Iisakki ystävineen ryhtyi valmistautumaan suureen merimatkaan kohti Tukholmaa! Laiva lastattiin täyteen tervatynnyreitä, karttoja, vettä ja ruokaa. Herra Hellantti otti mukaan hienon kaukoputken. Rintataskuunsa Iisakki laittoi tärkeän laitteen: kompassin. Sen avulla he pystyvät löytämään reitin Tukholmaan. Purjeet nostettiin ja laiva oli valmis lähtöön. Kaikki kaupunkilaiset olivat kokoontuneet seuraamaan uuden, hienon laivan lähtöä ensimmäiselle seikkailulle. Väkijoukko hurrasi ja toivotti onnea matkalaisille. Juuri kun laiva oli lähdössä, kuului joukosta päättäväinen huuto: Minä tulen mukanne! Huutaja oli Kievarin pitäjä Ella. Hän ilmoitti olevansa oiva lisä miehistöön. Hän oli purjehtinut useita kertoja eivätkä matkalaiset pärjäisi ilman hänen ruokiaan. Miehistö piti ajatusta hulluna. Ella kysyi heidän ruokavarastostaan. Kävi ilmi, että ruuan hankinta oli jäänyt Lautamiehen hu-

oleksi. Mukaan oli pakattu vain näkkileipää ja vettä. Noloina miehet katselivat jalkojaan ja toivottivat Ellan tervetulleeksi. Ella laski laivan purjeet ja he vilkuttivat kaupungille laivan lipussa kohti Tukholmaa. Laiva lipui pormestarin kodin ohitse. Sattumoisin itse pormestari oli ongelalla laiturillaan aamutakki ja

tohvelit yllään. Hänen ilmeensä oli aikamoinen. Naama muuttui punaiseksi ja hän hyppeli laiturilla tasajalkaa. "Tästä te ette selviää!" kiljui hän punakana laivan miehistölle. Iisakki miehistöineen meinasi tikahtua nauruun, oli hän niin hassu ilmestys. Laiva osoittautui todella hyväksi ja purjehtiminen oli

Päiväkodin laivassa oli kaikkien lasten mahdollista kokea Mustaparran meriseikkailu.

mukavaa. Päivät he lailoivat "Kapteeni katsoi horisonttiin..." ja söivät Ellan ansiosta hyvää ruokaa. Lokit lentelivät horisontissa, taivas värjäytyi illalla oranssiksi auringon laskiessa ja kaunista sinitaivasta ihailtiin päivisin. Öisin tähdet peittivät taivaan. Varsinkin Herra Hellantti nautti tähdistä. Hän oli ottanut oman kaukoputkensa mukaan ja tähyili sillä öisin tähtiä. Eräänä yönä myrskypilvet peittivät taivaan. Vettä alkoi satamaan suurina pisaroina ja ukkonen jyrähti. Aallot kohosivat korkeina ja riepottelivat laivaa. Tilanne paheni kun Herra Hellantin sitoma solmu petti ja ankkuri lähti yllättäen liukumaan

kantta pitkin. Aallot heiluttivat hurjasti laivaa ja kannella holtittomasti liikkuva ankkuri oli erittäin vaarallinen. Ankkuri oli yllättäen kannella horjatelevan Iisakin, mutta onneksi Ella nykäisi hänet turvaan viime hetkellä. Ella oli neuvokas naimen ja haki nopeasti kalaverkon. Kalaverkolla hän nappasi ankkurin kiinni. Iisakki kiitteli vuolaasti Ellaa avusta. "Mitäs tuosta. Aamulla mie piän koko miehistölle kunnan solmukoulun, ettei vastaavaa enää tapahdu!" ilmoitti Ella hymyssä suin. Myrsky laantui ja Tukholma siinsi horisontissa. Heidän laivansa ja kallisarvoinen tervalastinsa oli selvinnyt myrskystä.

Osastoilla askarreltiin kaukoputkia joilla pystyi tarkastelemaan aarresaaria ulapalla.

Sirkkujen näkemys Iisakki Mustaparrasta seilaamassa maailman merillä.

KAUPANKÄYNTIÄ TUKHOLMASSA

Ravintolaleikissä pystyi leikkimään ravintolanpitäjää sekä asiakkaita.

Miehistö saapui kuningas suuri, täynnä toinen to-Kustaa kolmannen koti- istaan hienompia laivoja. kaupunkiin Tukholmaan. Oikea suurkaupunki! Kaupungissa kuului jatkuva pu- tystä kerrakseen. Torniossa heensorina, kaduilla kulki kaikki talot olivat puutalo- ja. Tukholmassa talot oli saan ja miehiä puvuissaan. tehty kivistä. Satama oli puhuttiin

Mustaparran kahvilasta pystyi ostamaan monenlaisia herkkuja.

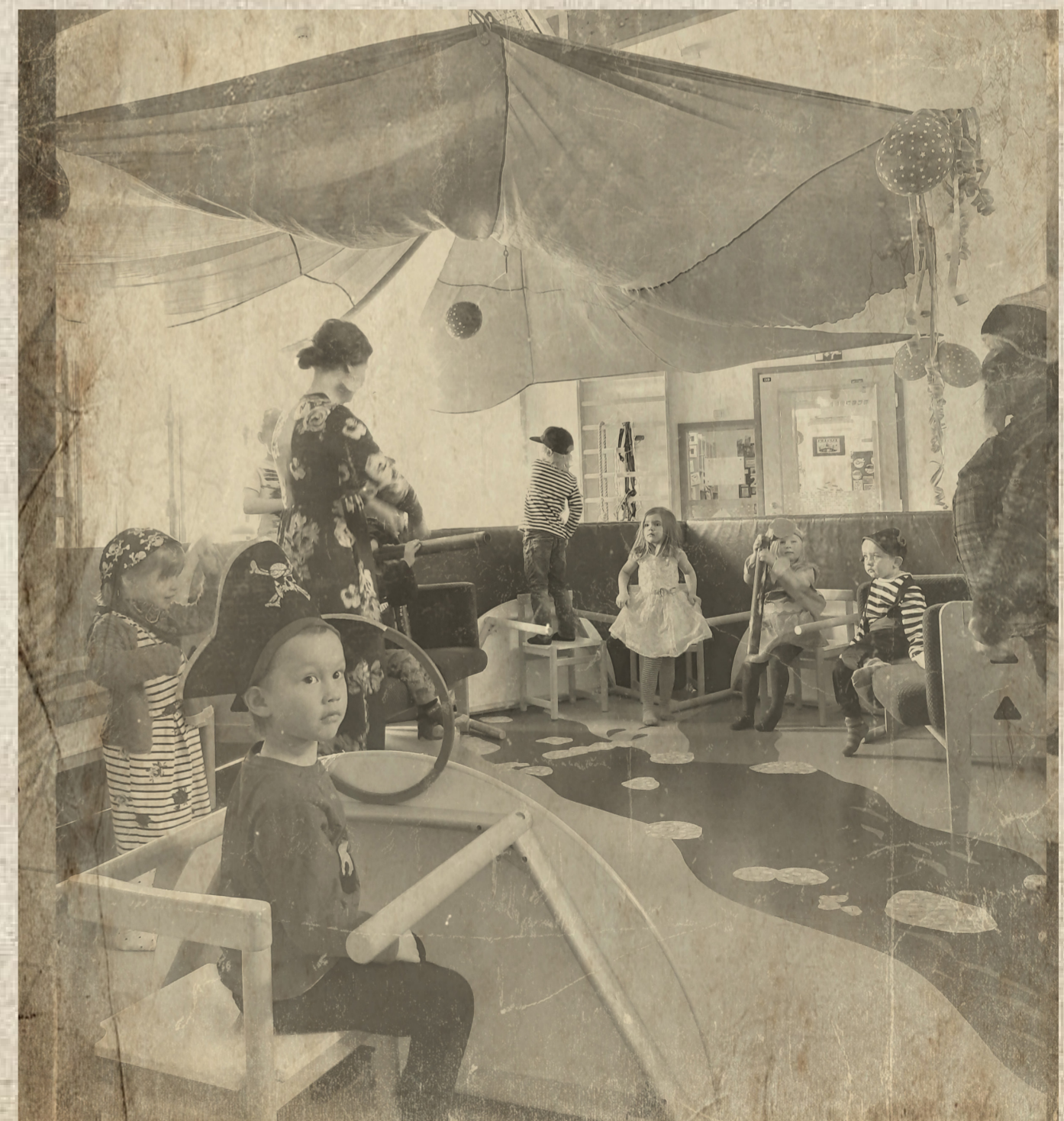
Ruotsia. Iisakki oli aiemmil- la merimatkoillaan oppinut ruotsin kieltä ja nyt kau- panteko jäi hänen työkseen. Tarkoitus oli kaupata laivan tervatynnyrit Tukholmalais- ille ja saada vaihtokauppana viljaa mukaan Tornioon. Itse Kuningas oli kuullut Musta- parran saapumisesta. Hän tuli tapaamaan miehistöä ja toivotti heidät tervetulleiksi linnaansa nauttimaan illallista. Ellalle käytiin ostamassa kaunis mekko ja miehistö lait- toi parhaimmat asut ylleen. Kuninkaanlinna oli hieno. Katossa oli kristallikruunu- lamput, tanssisali oli Tornion torin kokoinen ja ruokapöytä oli niin iso etteivät he olleet moista ennen nähneet. Kuningas Kustaa kolmas osoittautui ystävälliseksi ja mukavaksi mieheksi. Hän halusi auttaa Tornion kansaa ja Mustaparran miehistöä. Illallisen jälkeen tehtiin kau- pat tervalastista. Tervatynny- rit tarkastettiin, punnittiin ja laskettiin. Kuningas valmis- teli uutta laivaa, jonka pohjan hän aikoi tervata Mustaparran miehistön tervalla. Musta- parta miehistöineen sai mu- kaansa ohraa, ruista ja kau- raan ruskeissa viljasäkeissä. Kuningas oli antelias ja laiva lastattiin täyteen viljaa. Hän halusi auttaa nälkäisiä Tor- niolaisia. Miehistö kiitteli kuningasta ja hyvästit jätetti- in. Mustaparran miehistön oli aika matkata takaisin kotiin.

JUHLAT LAIVALLA

Iisakki, Juhani, Her- ra Hellantti ja Ella ol- ivat riemusta suunnil- taan! He olivat saaneet tervalastin onnistunees- ti myytyä kuninkaalle ja nyt laiva oli täynnä vil- jaa. Olipa kuningas an- tanut heille muutaman merimiehenkin mukaan matkalle Tornioon. Ihan vain avuksi, jos joku yrittäisi ryöstää heidän viljalastinsa. Laiva las- kettiin vesille Tukhol- man satamassa ja keula suunnattiin kohti kotia. Nyt olisi pienten juhlien aika, olihan matka men- nyt niin hyvin. Laulu raikui ja kannella pistet- tiin tanssiksi. Iisakki oli ollut muutaman päivän salaperäinen. Hän kävi Tukholmassa hienos- sa koruliikkeessä ja osti sieltä sormuksen. Siinäpä sitten tanssin pyörteissä Iisakki päätti viimein tunnustaa ihas- tuksensa Ellalle. “Kuul- esta Ella, mie olen tässä hunteeranu että olet sie aikamoinen nainen. Os- saat tehdä merimiessolmut ja lihapaat, olet rohkea ja viisas. Pelastit minun hengenki! Autat aina muita ja olet syämellisin ihminen jonka mie tiän. Mietykkään sinusta ja haluan olla sinun kans- sa koko elämän. Tuleks sie mulle vaimoksi?” ky-

Vappupalloista voi keksiä yhtä sun toista.

Salista löytyi mustaparran laiva sekä monenmoiset vappukoristelut mitkä takasivat ju- hlatunnelman.

syi Iisakki ujona. Ella se siitä vallan punastui. “Voihan Iisakki. Kyllä mie olen tätä oottanu! Tulen tietenkin mie sulle vaimoksi!” hihkaisi Ella. Miehistö hurrasi ja onnit- teli kihlauksen johdosta. “Piämä suuret häät Tor- niossa!” tuumasi Iisakki. Merimatka meni hyvin ja pian horisontissa näkyi tuttu kotikaupunki, Tor- nio. Vähän siinä kai- killa kastui silmät, oli kotiin niin kiva palata.

Iisakin ja Ellan häät

Putaan päiväkodin yhteinen projekti

Tapahtuma huipentui Mustaparran häihin. Häitä vietettiin koko päiväkodin voimin ulkona.

Suuri merimatka oli takana, gas Kustaa kolmas päät-
koko kaupungilla oli vilja- ti myös jäädä viettämään
varastot täynnä ja Iisakki häitä. Ella ompeli itselleen
oli vapautettu. Nyt on aika kauniin häämekon. Iisak-
järjestää häät! Kaupunkilai- ki laittoi merimiesasun yl-
set kokoontuivat auttamaan leen. Herra Hellantti toimi
järjestelyissä. Itse Kunin- vihkijänä. Häät päätettiin
pitää möljällä ja vihkimin- en tapahtui, missäs muualla-
kaan, kuin heidän laivassaan. Päivä oli täynnä ilon kyyne-
leitä, tanssia, laulua ja naurua. Sitten he elivät onnelisi-
na elämänsä loppuun asti.

Tänä keväänä Tornio täytti 400- vuotta. päiväkodissa päätettiin toteuttaa talon yhteinen projekti Tornion historian hahmo Iisakki Mustaparran tarinan ympärille. Helmikuussa henkilökunta rakensi uusia leikkiympäristöjä päiväkotiin. Parvelle rakentui laiva, saliin sauna, laavu ja ravintola leikki.

Tietysti myös salin poikki täytyi saada vapaana virtaava kaunis Tornion joki.

Projektissa jokainen osasto suunnitteli vuorollaan viikon toimintaa. Osastoilla otettiin suunnitellut toiminnat käyttöön lapsiryhmän ikä- ja kehitystasolle sopivalla tavalla. Maanantaisin jokainen osasto sai viikon sadun sisältävän pullopostin. Pulloposti toi myös uusia lauluja, loruja, leikkejä ja toimintaa mukanaan.

Projektin tavoite oli saada päiväkotiin yhteinen tarina, joka lisää päiväkodin osastojen välistä yhteistyötä ja koko päiväkodin yhteisöllisyyttä.

Jokaisen viikon toimintaan sisällytettiin varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti eri oppimisen alueilta toimintaa:

Kielen rikas maailma – satu, lorut

Ilmaisun monet muodot – laulut, soittaminen

Minä ja meidän yhteisömme- lähiyhteisön menneisyys ja nykyisyys, Eettinen ajattelu

Tutkin ja toimin ympäristössäni – matemaattinen ajattelu, vertailu

Kasvan, liikun ja kehityn – liikkuminen, ruokakasvatus

Toimitus: Putaan Vuoropäiväkoti

Päätoimittaja: Mira Korpi

Taitto: Oskari Ollikainen

Kuvat: Vuoropäiväkodin henkilökunta